

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

לפני כבוד השופטת תמר שרון נתנאל

1. חיים צורי ת.ז. xxxxxxxxxxxx
2. דפנה צורי ת.ז. xxxxxxxxxxxx
ע"י ב"כ עוה"ד מוני עזורה

המערערים והמשיבים
שכנגד

נגד

1. שגיא ישראל קרשובר ת.ז. xxxxxxxxxxxx
2. צבי אבישר ת.ז. xxxxxxxxxxxx
ע"י ב"כ עוה"ד יעל תותחני

המשיבים
והמערער שכנגד (קרשובר)

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

1. המערערים - ראש עיריית קריית מוצקין (להלן: "ראש העיר" או "צורי") ורעייתו (להלן: "מנהלת התיאטרון"), המכהנת כמנכ"ל היכל התיאטרון בקריית מוצקין (להלן: "התיאטרון"), הגישו לבית משפט קמא תביעה נגד המשיבים, על פי חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן: "החוק"), בגין פרסומים שונים שמוציא לאור (להלן: "קרשובר") פרסם בדף הפייסבוק של משיב מס' 2 (להלן: "אבישר"), פרסומים שונים שלטענת המערערים מהווים לשון הרע.

אבישר הוא יו"ר האופוזיציה במועצת העיר, אשר הפעיל דף פייסבוק בשם "הרוח החדשה - קריית מוצקין" (להלן: "דף הפייסבוק"). אומר, כבר כעת, כי התביעה נגד אבישר נדחתה לאחר שבית משפט קמא קבע, כי הוא אינו אחראי לתוכן הפרסומים של קרשובר והמערערים השלימו עם קביעה זו.

2. כתב התביעה שהוגש לתיק קמא התייחס ל-13 פרסומים, אשר פורסמו בדף הפייסבוק, חלקם מתייחס לראש העיר וחלקם גם לרעייתו. הפרסומים נוגעים להתנהלות ראש העיר ורעייתו ונטען בהם להתנהלות לא ראויה, העולה כדי מעשים לא כשרים.

בית משפט קמא קיבל את התביעה רק לגבי חלק מהפרסומים ופסק פיצויים שלדעת המערערים אינם הולמים את המקרה. הערעור הוגש, אפוא, גם נגד דחיית התביעה נגד חלק מהפרסומים וגם על גובה הפיצוי שנפסק.

קרשובר הגיש ערעור שכנגד, בו הוא טוען נגד אותו חלק של התביעה, שהתקבל.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 3. בית משפט קמא התייחס להלכות לגבי פרסום לשון הרע כלפי נבחרי ציבור ולכך שאין
2 מדובר בפוסטים עצמאיים, אלא "בתגובות" וקבע, כי 8 מתוך 13 הפרסומים אליהם התייחס, אינם
3 מהווים לשון הרע והם: הראשון, השני, החמישי, השישי, השמיני, העשירי, השנים עשר והשלושה
4 עשר.

5
6 נקבע, כי על אף לשונם הבוטה של פרסומים אלה, יש לתת את הדעת לכך שהם מתייחסים
7 לנבחר ציבור ולרעייתו, שגם היא משמשת בתפקיד מעין ציבורי וכי מי שמשמש בתפקיד ציבורי
8 אמור לפתח "עור עבה", נגד האשמות בנפוטיזם ובשחיתות שלטונית.

9
10 באשר לדברים שנאמרו נגד מנהלת התיאטרון נקבע, כי מדובר "בדעה על גבול הלגיטימי"
11 ביחס לתפקידה כמנהלת התיאטרון העירוני וכי "באיזון העדין" בין ההגנה על חופש הביטוי ובין
12 הזכות לשם טוב, הפרסומים מצויים, עדיין, בגדר הלגיטימי על פי החוק.

13
14 4. באשר לחמשת הפרסומים הנותרים נקבע, כי הם מהווים הבעת דעה החורגת מתחום
15 "המותר", כוללים האשמות מפורשות בגניבה מקופת העירייה וביטויים המייחסים למערערים
16 תכונות אופי שליליות. עוד נקבע, כי פרסומים אלה אינם מבוססים על מידע כלשהו שהיה בידי
17 קרשובר וכי לא הוכחה לגביהם הגנת אמת בפרסום, כי הם חורגים מהסביר, וכי לפי לשונם ואופן
18 ניסוחם הם נעדרי תום לב.

19
20 בית משפט קמא התייחס גם לטענה בדבר "תביעת השתקה". עניין זה לא הועלה על ידי מי
21 מהמערערים, בכתבי הערעור, אך אומר כי עמדתו של בית משפט קמא, בעניין זה, מקובלת עליי.

22
23 5. בקבעו את סכום הפיצוי, התחשב בית המשפט קמא, בכך שמדובר בחמש "תגובות",
24 המהוות חלק משטף רב של תגובות אחרות שהתפרסמו באותו דף פייסבוק; בפרק הזמן בו הן
25 פורסמו; בכך שהתגובות נמחקו על ידי קרשובר מיד לאחר הגשת התביעה ובעובדה שלא נעשתה
26 כל פנייה אל מי מהמשיבים לא במהלך הפרסומים ולא לפני הגשת התביעה, במטרה למנוע או
27 להקטין את הנזק. בית המשפט ציין כי, לטעמו, בנסיבות העניין אין מדובר במדרג חמור של
28 התנסחות.

29
30 לפיכך, פסק בית משפט קמא לצורי, פיצוי בסך 5,000 ₪ וקבע כי כל צד יישא בהוצאותיו.
31 לאבישר, אשר התביעה נגדו נדחתה, נפסקו הוצאות משפט בסך 7,000 ₪.

32
33
34

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

תמצית טיעוני המערערים והמשיבים שכנגד

6. המערערים טוענים, כי היה על בית משפט קמא להביא בחשבון את כמות הפרסומים, שכן "כמות הופכת לאיכות". נטען, תוך הפנייה לנוסח הפרסומים, כי הפרסומים שבית משפט קמא דחה הם פרסומים שקריים, המטילים דופי במערערים, בכישורם וביושרם וכי כוונת הפרסומים הייתה לעשות אותם מטרה לשנאה, ללעג ולבוז.

נטען כי המערערים הגישו את התביעה תוך זמן סביר (4 חודשים) וכי הפיצוי שנפסק הוא פיצוי סמלי ביותר, אשר ידרבן אחרים לתקוף אנשי ציבור. נטען, כי בפיצוי ללא הוכחת נזק אין משמעות לנזק שנגרם בפועל, ובכל מקרה - הפרסומים הביאו לכך שראש המועצה הפסיד מספר מושבים במועצת העיר.

תמצית טיעוני המשיבים והמערערים שכנגד

7. בנוגע לחמשת הפרסומים בהם בית משפט קמא מצא לשון הרע, טוענים המערערים שכנגד, כי הפרסומים נעשו בתגובה לפוסטים קודמים, אשר ציינו שראש העיר נגוע בשחיתות ציבורית, אך ראש העיר מעולם לא תבע את מי שפרסמו את הפוסטים (וכן כתבה עיתונאית) וכי בית משפט קמא התעלם מהעובדה שטענותיו של קרשובר, בפרסומים, כלפי המערערים "לא נסתרו" על ידם.

עוד נטען, כי המערערים בחרו, במכוון, שלא לתבוע אחרים, כגון אבישר, אשר פרסמו עליהם דברים דומים באותו דף פייסבוק, וכי המערערים רודפים את קרשובר, רדיפה פוליטית ועסקית ואף ניסו לפגוע בקשריו עם אבישר "שיצא זכאי בדינו" (כך!). הרדיפה הפוליטית - כך נטען, היא בגין מכתב התראה, לפני נקיטת הליכים, אשר קרשובר שלח לראש העיר, כמה חודשים לפני הגשת התביעה דנן.

8. קרשובר טוען, כי הביטוי "בוני וקלייד" הולם, באופן ציורי, את המערערים וכי מילים אחרות (כגון "נמושה" ו"לוזר") הן לא יותר מאשר קללות וגידופים. לשם "השוואה" הובאו ביטויים (שלא אחזור עליהם, כמובן) בהם נבחרו ציבור כונו, בתקשורת ונטען, כי ביטויים מסוג זה נחשבים לגיטימיים.

לטענת קרשובר, היה על בית משפט קמא לסקור את מכלול הפרסומים ואת ההקשרים בהם פורסמו התגובות. לדבריו, קביעותיו של בית משפט קמא אינן עקביות ומכל מקום - קרשובר הפרסומים מושא הליך זה, הם הבעת דעות שאינן חריגות.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

9. לגבי סכום הפיצוי נטען, כי גם אם פסק דינו של בית משפט קמא יישאר על כנו, אין להתערב בסכום הפיצוי, שהוא סביר בנסיבות העניין.

דין והכרעה

10. ענין לנו ב"התנגשות" בין שתי זכויות יסוד - הזכות לשם טוב, אשר הוכרה כחלק מכבוד האדם והזכות לחופש הביטוי, שהוא נשמת אפה של הדמוקרטיה ושל הזכות לביקורת.

על טיבה של הזכות לשם טוב, משמעותה וחשיבותה, לא רק לפרט, אלא גם לציבור ולחברה, אמרה כבוד השופטת א' פרוקצ'יה ברע"א [10520/03](#) איתמר בן גביר נ' אמנון דנקנר (12.11.2006) (להלן: "עניין בן גביר"):

"הזכות לשם טוב היא מיסודות הקיום האנושי של האדם כיצור חברתי.

הצורך בהגנה על כבודו האנושי של האדם בהתייחסותו לסביבתו היא תנאי הכרחי לחיים בצוותא, להגשמתו העצמית המלאה של הפרט, וליכולתו למצות את חייו החברתיים והרוחניים. הזכות לשם טוב כחלק מהכבוד האנושי טבועה עמוק ביסודות ההווייה האנושית של האדם, ומקרינה על מערך היחסים בינו לבין הסביבה העוטפת אותו. היא תנאי הכרחי להגשמת האוטונומיה האישית ולמיצוי יכולותיו של האדם ותרומתו לחברה. היא מהותית לגיבושו של כבוד עצמי שאדם חש כלפי עצמו, ולכבוד שהסביבה רוחשת כלפיו. היא מקור כח עשייה לאדם, ותנאי למיצוי יכולתו, כישרונותיו והישגיו לטובת החברה. סביבה אנושית הנשלטת על ידי תרבות של השמצות, גינויים ומתקפות מילוליות הדדיות שלוחות רסן סופה שתביא הרס חברתי פנימי, ובלימה של התפתחות תרבותית וערכית. מירקם חברתי הרמוני בין בני אדם, הוא תנאי חיוני למימושם של תהליכי בנין, קידמה, ומיצוי הכוחות והיכולות הטמונים בפרטים לתועלת הכלל. הזכות לשם טוב של הפרט היא נדבך מרכזי בסדר חברתי הרמוני. היא ניצבת ביסוד משטר הבנוי על חירות וכבוד האדם. היא מצויה במעמד רם במידרג זכויות האדם." (ההדגשות, כאן ובהמשך, אינן במקור).

בעניין אבנרי - ע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא, פ"ד מג(3) 840, 859-862 (22.10.1982) הוטעם, כי: "בתודעתנו החברתית תופס שמו הטוב של אדם מקום מרכזי. מקורותינו מציינים, כי 'לשון הרע הורגת', וכי כל המלבן את פני חברו ברבים 'כאילו שופך דמים', ואפילו סלח האדם עליו הוצא לשון הרע, הריהו 'בוער מבפנים'. אין להתפלא איפוא, כי תפיסתנו הינה,

ע"א 19-02-20665 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 כי 'טוב שם משמן טוב' (קהלת ז, א [א]). נאמר במקורותינו, כי 'לא נחתם גזר-דין על אבוינו
2 במדבר אלא על לשון הרע בלבד' (רמב"ם, דעות, ז [ב]). גם בתרבות המודרנית הכללית, אשר
3 אנו חלק ממנה, תופס שמו הטוב של אדם מקום מרכזי. הזכות לשם טוב נתפסת כחלק מכבוד
4 האדם ומפרטיותו - דני"א 7325/95 ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוס, פ"ד (נב) 1, 75 (1998)
5 (29.6.1998). (ההדגשות, כאן ובהמשך, אינן במקור).

6
7 11. גם הזכות לחופש הביטוי נתפסת כזכות יסוד "חזקה", בעלת חשיבות "עילאית", הנגזרת
8 מזכות האדם לכבוד האדם, שאיננה רק כבודו של האדם הפרטי, אלא "כבודה" של החברה, כתורה
9 דמוקרטית, פתוחה וסבלנית, המאפשרת פיתוח אישיותו ותפיסותיו של הפרט, החלפת דעות באופן
10 חופשי וללא מורא וגילוי וחשיפת האמת. לא בכדי כונתה הזכות לחופש ביטוי "ציפור נפשה של
11 הדמוקרטיה" - ע"פ 255/68 מדינת ישראל נ' בן משה, פ"ד כב(2), 427, 435 (8.9.1968).

12
13 12. חופש הביטוי בכלל וחופש הביקורת בפרט, הם מיסודותיה של חברה מתוקנת ודמוקרטית,
14 אך יש לאזנם מול זכויות אחרות ובכללן - הזכות לשם טוב. באמצעות הגדרת מהותה של לשון הרע,
15 סוגי ההגנות ותנאיהן וכלל הוראותיו, ביקש חוק איסור לשון הרע, לאזן בין שתי זכויות שוות מעמד
16 אלה. "במסגרת איזון זה נקבע היקף ההגנה על כל אחת מן הזכויות וגבולותיה. היקף ההגנה
17 שיינתן לשם הטוב - ומנגד לחופש הביטוי - תלוי בהקשר בו שתי זכויות אלה מתנגשות, הקשר
18 ממנו לעיתים נגזרים אינטרסים ציבוריים וערכים נוספים [...] כך למשל, כאשר מדובר
19 בעניינים ציבוריים ובפרט כאשר מדובר בביקורת על מדיניות רשויות הממשל, על אישי ציבור
20 וכן במידה מסוימת על עובדי ציבור, יינתן משקל מיוחד לחופש הביטוי וזאת בשם לב
21 לחשיבות ביטויים מן הסוג הזה להגשמת התכליות שביסוד חופש הביטוי". ראו: ע"א 8345/08
22 עופר בן נתן נ' מוחמד בכרי (27.7.2011).

23
24 כבוד השופט י' עמית ציין בע"א 751/10 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין-אורבך (8.2.2012), כי
25 "... משבחר המחוקק בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו לרומם את הזכות לכבוד ולהצניע את
26 חופש הביטוי, אני סבור כי יש ליתן לכך משקל, במובן זה שאין לקבוע מראש כי בהתנגשות
27 בין השניים משקלה של הזכות לביטוי גובר", תוך שציין כי פסק הדין בעניין אבנרי ניתן לפני
28 חקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. הוסיף כבוד השופט עמית ואמר: "לטעמי, כאשר מדובר
29 בהתנגשות בין חופש הביטוי לבין הזכות לשם טוב במסגרת תביעה פרטית לפי חוק איסור
30 לשון הרע - להבדיל מהתנגשות בין חופש הביטוי לבין ערכים אחרים כמו הגנה על רגשות
31 הציבור - האיזון צריך להיעשות אד-הוק, ויש להישמר מנוסחה הכוללת "מקדם" או "מכפיל
32 כוח" לטובת חופש הביטוי".

33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 19-02-20665 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 "דברי חכמים בנחת נשמעים" [קהלת, ט' פסוק יז]; דברי ביקורת הנאמרים בלשון בוטה
2 ומשתלחת, הכוללת השמצות והטלת רפש, אינם ביקורת. חופש הביטוי וחופש הביקורת, אינם
3 חופש השיסוי, הביזוי וההשמצה. אמירות פוגעניות, פוגעות ומעליבות, מדרדרות את השיח הציבורי
4 ו"מרעילות" את החברה, עד שבסופו של דבר מידרדר השיח הציבורי ומתערערים יסודותיה
5 החברתיים והערכיים של המדינה. ההגנה על שמו הטוב של אדם ועל האופן בו מושמעת ביקורת -
6 כל ביקורת, איננה משרתת, אפוא, רק את עניינו הפרטי של האדם (או הגוף) כלפיו מושמעת
7 הביקורת, אלא את החברה כולה.

8

9 14. בענייננו, הצדדים אינם חולקים על כך שנעשה פרסום, כמשמעותו בחוק וכי המפרסם הוא
10 קרשובר (באתר של אבישר). המחלוקות ביניהם הן - האם מדובר בביטויים המהווים לשון הרע
11 והאם עומדות לקרשובר הגנות על פי החוק.

12

13 15. בטרם אדרש להתבטאויות השונות אבהיר, כי יש לדחות את טענת קרשובר, לפיה חזרה על
14 דברים שפורסמו על ידי אחרים אינה יכולה להיות לשון הרע. לא כך הוא; חזרה על דברים שנאמרו
15 יכולה להקנות פטור מאחריות לפי החוק, רק בגדר סעיף 13 לחוק, היינו - אם מדובר בדין וחשבון
16 נכון והוגן על מה שנאמר, או אירע, בדיונים בוועדות חקירה ובטריבונלים שיפוטיים, בתנאים
17 האמורים בסעיף 13 לחוק.

18

19 העיקרון הכללי בדיני לשון הרע הוא, כי "עצם העובדה שפרסום מסוים הוא בבחינת
20 חזרה על פרסום אחר, אשר יש בו משום הוצאת לשון הרע, אינה מקנה הגנה לפרסום החוזר"
21 - רע"א 3614/97 דן אבי יצחק, עו"ד נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ (23.6.1998). אין חולק
22 שהמקרה דנן אינו עוסק בפרסום על דיונים של טריבונלים שיפוטיים או ועדות חקירה.

23

24 עם זאת, טענה זו יכולה להיות רלבנטית, בנסיבות מסוימות, רק לעניין שיעור הפיצוי וזאת
25 - נוכח הוראת סעיף 19(1) לחוק, ולכך עוד אשוב.

26

27 **מהי לשון הרע**

28

29 16. סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע מגדיר מהי לשון הרע, באמצעות ארבע חלופות, כדלקמן:

30

31 "לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול -

32 (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;

33 (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 19-02-20665 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

- 1 (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח
2 ידו או במקצועו;
3 (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או
4 מוגבלותו".

5
6 17. המבחן, לפיו ייבחן הפרסום, הוא מבחן אובייקטיבי, היינו - על פי המובן שייחס לו הקורא
7 (או השומע) הסביר. "השאלה המכרעת היא אובייקטיבית, לאמור - יש לתור אחר המובן הטבעי
8 והרגיל של הפרסום בעיני האדם הסביר (ראו גם ע"א הארק, בעמ' 300). כך לגבי פרשנות
9 הביטוי, וכך לגבי עצם השאלה האם יש בו, בביטוי, כדי להוות 'לשון הרע' - רע"א 10520/03
10 - איתמר בן גביר נ' אמנון דנקנר (12.11.06) (להלן: עניין בן-גביר). ראו גם: ע"א 334/89 - רבקה
11 מיכאלי ו-3 אח' נ' בלה אלמוג. פ"ד מו(5), 555, עמ' 561-562 (20.12.1992); ע"א 723/74 - הוצאת
12 עתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל לישראל. פ"ד לא(2), 281, עמ' 301-300; ע"א 89/04 - ד"ר
13 יולי נודלמן נ' נתן שרנסקי ואח' (4.8.2008) (להלן: "עניין נודלמן").

14
15 כאמור, יש לבחון את משמעות הדברים שפורסמו בהתאם למשמעות המקובלת בציבור
16 כולו [ראו: אורי שנהר, דיני לשון הרע 110 (1997)]. משמעות האמירות נבחנת לא רק על פי תוכן
17 המילולי, אלא גם לפי ההקשר בו הן נאמרו והנסיבות החיצוניות שנלוו להן (עניין בן גביר, פסקה
18 24).

19 כאשר פרסום ניתן להבנה בדרכים שונות על-ידי אנשים סבירים שונים, באופן שרק חלק
20 מהציבור, ואפילו חלק קטן, יבין את הפרסום בדרך פוגעת, רואים בפרסום משום לשון הרע (ראו:
21 ע"א 740/86 - יגאל תומרקין נ' אליקים העצני. פ"ד מג(2), 333, עמ' 336-337; ע"א 466/83 שאהה
22 נ' דרדריאן פ"ד לט(4) 734.

23
24 18. יש להבחין בין בחינה - האם האמירה מהווה לשון הרע, ובין בחינת ההגנות העומדות
25 למפרסם. אמנם, לעיתים אין קו ברור המפריד בין נושאים אלה, שכן יכול ויהיו להגנות השונות,
26 הקבועות בחוק, השלכות גם על הקביעה אם האמירה מהווה לשון הרע, אם לאו, אולם הדרך
27 למסקנה הנכונה מתחילה בבחינה, האם הביטוי מהווה לשון הרע, על פי אחת מארבע החלופות
28 שבסעיף 1 לחוק. לאחר מכן יש לבחון אם התקיים יסוד הפרסום (בענייננו אין על כך מחלוקת)
29 ובסופו של התהליך יש לבחון אם עומדת למפרסם חסינות [על פי סעיף 13 לחוק] ואם לא - האם
30 הוא נהנה מאחת ההגנות הקבועות בחוק ובכלל זה - האם הפרסום נעשה בתום לב.

31
32 19. על אף שנשמעו גם דעות אחרות בפסיקה, לטעמי - למעמדו של תובע, כאיש ציבור יש לתת
33 משקל במסגרת ההגנות - באמצעותן ניתן לערוך איזונים מתאימים בין הזכויות המתנגשות
34 והמשקל שיש לתת לכל אחת מהן בהתאם למקרה הספציפי. הגדרת "לשון הרע", איננה כוללת

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 התייחסות למיהותו של "הקורבן" ואיננה מבחינה בין אדם לאדם. **הביטוי** הוא זה שנבחן ולא
2 האדם אליו הוא מופנה. בחינת הביטוי על פי הקשרו ונסיבותיו, שחלק מהן היא העובדה שמדובר
3 באיש ציבור, צריך שתיעשה במסגרת ההגנות, ממש כמו טענת "אמת דיברתי", למשל.

4
5 ראו, בעניין זה, דברי כבוד השופטת פרוקצ'יה בעניין נודלמן, לפיהם, חוק איסור לשון הרע
6 "... משלב את היסוד 'הציבורי' הנילווה לאמירה הפוגענית רק בשלב ההגנות ולא בשלב
7 ההגדרה של מהות האמירה כלשון הרע. החוק לא שילב את היסוד הציבורי אל תוך הגדרת
8 'לשון הרע מהי' כאמור בסעיף 1 לחוק, וספק בעיני אם שילובו של יסוד זה להגדרה בדרך
9 של פרשנות הילכתית נדרש גם מבחינת מדיניות האיזון בין הערכים המתנגשים. סיווגה של
10 אמירה כלשון הרע על פי אמת מידה נייטרלית שאינה מתחשבת בהיות הנפגע איש ציבור,
11 מותרת עדיין את השאלה האם האמירה הפוגענית הינה נסבלת, בשים לב לאינטרס הציבורי,
12 והיסוד 'הציבורי' שבה עשוי להכניסה, בנסיבות מסוימות, לגדרה של הגנת תום הלב, הכל
13 בהתאם לאיזונים הנדרשים בין הערכים המוגנים".

14
15 גם בעניין דין - ע"א 751/10 פלוני נ' ד"ר אילנה דין - אורבך (8.2.2012) הובהר (על ידי
16 כבוד השופט י' עמית), כי קיימים יחסי גומלין בין השלבים השונים, אולם יחסי גומלין אלה יבואו
17 לידי ביטוי בשלב האיזונים, בעוד שבשלב הראשוני, יש לקבוע אם הביטוי עצמו הוא ביטוי פוגע, אם
18 לאו. "בחינת כל אחד מהשלבים לא נעשית באופן 'סטריילי' במנותק מהשלבים האחרים. יש
19 יחסי גומלין בין השלבים השונים, והקו התוחם ביניהם איננו חד כפי שעשוי להשתמע. כך,
20 לדוגמה, עוצמת הביטוי הפוגע, עשויה להשליך על העניין הציבורי במסגרת הגנת אמת
21 דיברתי בסעיף 14 לחוק או בבחינת תום-הלב במסגרת סעיף 15 לחוק (ראו דברי השופט
22 ריבלין בעניין הרציקוביץ). בהשאלה מתחומי משפט אחרים, ניתן לומר כי יש 'מקבילית
23 כוחות' בין השלבים השונים - ככל שהביטוי או הפרסום הפוגע הוא עוצמתי יותר, כך יידרש
24 יותר בשלב ההגנות הקבועות בסעיפים 14-15 לחוק, ולהיפך". ראו את תרשים הזרימה (במלל)
25 שבסעיף 6 לחוות דעתו של כבוד השופט עמית ובתרשים - בסעיף 11 לדין הנוסף - דני"א 2121/12
26 פלוני נ' ד"ר אילנה דין אורבך (18.9.2014).

27
28 20. בבחינת השאלה אם יש להכיר בביטוי פוגעני, כלשון הרע, יש להביא בחשבון, גם את עוצמת
29 האינטרס הראוי (או שאינו ראוי) להגנה - ביטוי פוליטי ראוי להגנה רחבה יותר מאשר ביטוי
30 מסחרי; יש לתת משקל גם לחשיבות הציבורית של העניין הנדון ושל הדמות הציבורית בה מדובר;
31 לאמצעי באמצעותו נעשה הפרסום, לדרך הפרסום, לאופי הפרסום ולהקשרו. יש גם לזכור, כי
32 תביעה לסעד מניעתי נגד פרסום צפוי, המהווה, בפועל "צנזורה מוקדמת", אינה כתביעה לתשלום
33 פיצויים לאחר הפרסום; השיקולים והאיזונים בכל אחד מסוגי הסעדים הם שונים. (עניין דין, שם,
34 פסקה 8).

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

איש ציבור

21. מקובל, כי גבולותיו של חופש הביטוי רחבים יותר בהתייחס לביקורת המופנית כלפי איש ציבור, מאשר כלפי אדם פרטי. גישה זו נובעת מהחשיבות היתירה שיש ליחס לטוהר התנהלותם של נבחרי ציבור ולחשיפת התנהלות בלתי כשרה ובלתי ראוייה מצדם.

"ההקלות" הניתנות לגבי התבטאויות נגד אנשי ציבור נועדו לאפשר שיח ציבורי המאפשר ביקורת חופשית וחסרת מורא, על אנשי ציבור ופעולותיהם – ביקורת החיונית לקיומה של חברה דמוקרטית ותקינה. "משקלם של ערכים אלה רב גם בעימותם כנגד זכות הפרט לכבוד ולשם טוב. השיח הציבורי הפתוח נועד לאפשר זרימה של דעות ורעיונות, הטמונה ביסודם של תהליכים חברתיים במשטר חופשי. בגדר זרימה חופשית זו, קיים קושי לנתק בין מתן ביטוי לעמדות בנושאים שלציבור ענין בהם, לבין התייחסות לאנשי הציבור עצמם ולאישיותם, כמובילים של העמדות החברתיות והנושאים הרעיוניים העומדים במחלוקת ציבורית (ענין אבנרי, 863; ע"א 9462/04 ציון מורדוב נ' ידיעות אחרונות (פורסם בנבו, 28.12.05); בג"צ 4644/00 יפאורה תבורי נ' רשות שניה, פד"י נד(4) 178 (2000), 181). מעבר לכך - יש הטוענים כי אדם המערב עצמו מבחירה בחיים הציבוריים, חושף עצמו מדעת לפגיעות אפשריות כלפיו, שהן פועל יוצא מהדינמיקה המתרחשת בחיים הפוליטיים. לאיש ציבור גם נגישות קלה יותר מאשר לאזרח מן השורה להתגונן כנגד אמירות פוגעניות, באמצעות אמצעי התקשורת".

22. עם זאת, שמו הטוב של איש ציבור אינו הפקר. חופש הביטוי אינו מהווה אישור להשתלחות בו ולהכפשת שמו, ללא כל מגבלה. יש לבחון את הביטוי על פי מידת חשיבותו האמיתית לחופש הביטוי ומנגד - על פי מהותו ומידת הפגיעה שהוא פוגע בשמו הטוב של איש הציבור "השיח הציבורי זוכה להגנה רחבה במשטר דמוקרטי, אך הוא אינו חסין מפני כל פגיעה שהיא בכבודו של אדם, ובכלל זה איש הציבור" - עניין נודלמן.

"גם איש ציבור החושף עצמו למערבולת החיים הציבוריים ומסכים בכך לקבל על עצמו מידה מסוימת של נטל חשיפה וביקורת ציבורית, אינו הופך בכך את שמו הטוב ואת כבודו האנושי להפקר. איש הציבור לא הסכים בנטילת תפקיד ציבורי להפקיר לחלוטין את כבודו האישי, והחוק, באיזונים שיצר, מגן גם על בעל תפקיד ציבורי לבל יהפוך שמו הטוב

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 19-02-20665 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 למרמס בכפוף למתן משקל ראוי לחופש הביטוי כערך ציבורי בעל חשיבות. החוק לא התיר
2 בכל מצב מעשי השמצה והשתלחות באנשי ציבור בשם חופש הביטוי, ולא היקנה הגנה לפוגע
3 גם אם הביטוי הוא הבעת דעה על איש ציבור, בנסיבות בהן לא נתקיים בפוגע יסוד של תום
4 לב [...] החיים הדמוקרטיים מצריכים מתן חופש רב בביטוי הציבורי-פוליטי, ואיש הציבור
5 עשוי, יותר מאזרח מן השורה, לשלם את מחיר ההליך הדמוקרטי. אולם, גם אם מירווח
6 הסבירות בביטוי הפוגעני 'הציבורי' הוא רחב מזה הנתון לביטוי הפוגעני 'הפרטי', עדיין אין
7 מדובר בחירות ביטוי נטולת כל רסן ומגבלות, ונדרשת גם כאן יחסיות ראויה בהתמודדות בין
8 זכויות נוגדות של פרטים, ובינן לבין ערכים חברתיים נוגדים, תוך ויתור הדדי ביניהם" - עניין
9 נודלמן.

10
11 23. קרשובר טוען כי דבריו נהנים מחסינות על פי סעיף 13(11) לחוק, המקנה חסינות לפרסום
12 בנוגע לדיונים שנערכו בטריבונלים שיפוטיים.

13
14 בעניין זה הסתמך קרשובר על דברים שנכתבו בדו"ח מבקר המדינה וכן, על פסק דין שניתן
15 בת"א (שלום חיפה) 7261/00 חיים צורי נ' ארז פרידמן (17.5.2005) (להלן: "עניין פרידמן"), שם
16 נקבע, לטענתו, כי צורי הוא "עבריין". כן מסתמך הוא על כך שבמסגרת עתירה נגד מינויה של מנהלת
17 התיאטרון - בג"ץ 3548/13 נטענו טענות לניגוד עניינים ולנפוטיוזם.

18
19 24. עיון בפרסומים הנ"ל מעלה, כי אין הם מקנים לקרשובר חסינות או הגנה. בקטע שצוטט
20 על ידי קרשובר מדו"ח מבקר המדינה אין, ולו ברמז, אמירה בדבר לקיחת כספים שלא כדין, או
21 דבר דומה לכך.

22
23 קריאת פסק הדין בעניין פרידמן מעלה, כי, אכן, בית המשפט קבע, כי פרידמן דיבר אמת
24 כאשר קרא לצורי עבריין, אולם הוא קבע, במפורש, כי אמירה זו (שנאמרה לגבי אופן ניהול ישיבת
25 העירייה), נאמרה אך ורק "בהקשר לאופן הסרת הצעת הנתבע לחלוקת מלגות מסדר היום
26 ודחיית הבקשה לקבלת חוות דעת מהיועצת המשפטית של העירייה". עוד קבע בית המשפט,
27 כי "אומנם נכון, בעיני אדם סביר המונח 'עבריין' מתקשר לעבירות פליליות 'רגילות' ולא
28 לתחום דיני הרשויות המקומיות, אולם, קריאת הכתבה, אף לא באופן מעמיק, מבטלת רושם
29 זה". כלומר, קביעת בית המשפט לפיה "עומדת [לנתבע] ההגנה הקבועה בסעיף 14 לחוק, הגנת
30 האמת בפרסום, שכן הוכח כי התובע לא קיים הוראות הדין הרלוונטיות במהלך ישיבת
31 המועצה [...] משלא איפשר ליועצת המשפטית של העירייה לחוות דעתה לעניין מהלך
32 הישיבה", היא קביעה עובדתית, הנכונה לנסיבות המקרה שעמד בפניו ויחדה על ידי בית משפט
33 קמא, במפורש, לא לעבריינות פלילית "רגילה", אלא לעניין שנדון שם.

34

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

- 1 הקביעה שם איננה יכולה, אפוא, להוות בסיס לטענת "אמת דיברתי", בנוגע להאשמות
2 בעבירות פליליות חמורות. ייחוס חשד לביצוע עבירות פליליות עלול לפגוע קשות במי שהדברים
3 מיוחסים לו ובמיוחד כאשר מדובר בדמות ציבורית "... שכן שמו הטוב של איש הציבור הוא
4 הנכס העיקרי שלו. עיסוקו ופרנסתו תלויים במידה רבה בתדמיתו הציבורית ופגיעה באלה
5 יכולה להביא אל קיצה את דרכו המקצועית והציבורית. בנוסף הובעה הדעה כי הקלת הראש
6 בנזק הנגרם לאיש ציבור כתוצאה מלשון הרע סופה שתניא אנשים ראויים מכניסה אל החיים
7 הציבוריים..." - ע"א 10281/03 אריה (אריק) קורן נ' עמינדב (עמי) ארגוב (12.12.2006).
8
9 25. הדברים ברורים, לחלוטין, מקריאת פסק הדין, ולא היה לקרשובר כל קושי לקראו. לפיכך,
10 לא רק ששימוש בקביעת בית המשפט בעניין פרידמן, נעשה על ידי קרשובר בחוסר תום לב בולט,
11 אלא יש בכך הטעייה ברורה של ציבור הקוראים. שהרי, בעיני הציבור, הסתמכות על פסק דין שקבע
12 כי אדם הוא עבריין, נותנת לפרסום הטוען לעבריינות פלילית (כגון גניבה או שוד), תוקף ממשי של
13 אמת. כל מי שקורא כי שופט קבע שצורי הוא עבריין, סבור שאמירה זו נאמרה בעניינים מהסוג
14 המיוחס למערערים בכתבה - ולא היא; כל הקורא את הדברים סבור שיש בסיס של ממש לטענה
15 לעבריינות המיוחסת להם בפרסום - דבר שלא הוכח כלל.
16
17 מאחר שפסק דין פרידמן הבהיר, במפורש, כי **אין** הכוונה לעבריינות פלילית (כפי שהמילה
18 עבריין נתפסת בעניני הציבור), יש בהסתמכות על פסק הדין כתומך בייחוס עבירות פליליות,
19 למערערים, משום הטעייה (כאמור) של ציבור הקוראים, בזדון ובחוסר תום לב.
20
21 26. כמעט למותר לציין, כי הסתמכות על טענות שנטענו על ידי צד כלשהו במסגרת עתירה (או
22 הליך משפטי כלשהו), מבלי שהטענות התקבלו על ידי בית המשפט, איננה יכולה להקנות חסינות
23 או להוות הגנה כלשהי.
24
25 27. קרשובר טוען גם להגנת סעיף 15 לחוק - נטען כי הגנה זו חלה על כל הפרסומים, שכן הם נעשו
26 בתום לב וחלה עליהם אחת או יותר מהנסיבות המנויות בסעיפים 15(2), 15(3) ו-15(4) לחוק. בעיקר
27 הוא טוען, כי הפרסומים מהווים הבעת דעה (כפי שקבע בית משפט קמא) אך, בניגוד לקביעת בית
28 משפט קמא, הוא טוען שהם נעשו בתום לב ולא חרגו מהסביר.
29
30 28. עיון בכל החומר אליו הפנה קרשובר, לרבות הכתבות והפוסטים שפורסמו בנוגע למערערים
31 (להן הגיב קרשובר) מעלה, כי אין בחומר כדי להוות, אף לא לכאורה, בסיס לטענת אמת דיברתי,
32 לגבי האשמת ראש העיר ורעייתו, כשודדים הנוטלים, לכיסם, מכספי הקופה הציבורית.
33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 הכתבות מדברות על בזבוז הקיים בעירייה, על הזמנות לתיאטרון, המחולקות חינם, על
2 מחירו היקר של מנוי לתיאטרון ועוד, אך קרשובר לקח אותן "צעד גדול קדימה". בין כך ובין כך,
3 גם אם אחרים ייחסו למערערים או למי מהם מעשים בלתי כשרים, אין בכך כדי לומר שהדברים
4 אמת וככל שאמירות פוגעניות, כאלה ואחרות, לא גובו בעובדות, בתחקיר או בתשתית ראייתית
5 כלשהי, חזרה עליהם מהווה, כאמור, לשון הרע.

6
7 הפוסטים על המערערים, עליהם הגיב קרשובר, אינם מבוססים על עובדות שהוכחו ורובם
8 אף אינם ברמת החומרה של הפרסומים שנכללו בתביעה. ממילא, אין מדובר בתחקירים, אשר
9 הובהר בהם מהן "הראיות" שנאספו ועל מה מסתמכות האמירות שפורסמו על ידי האחרים, אשר
10 (בניגוד לפרסומיו של קרשובר) מהוות, בעיקר, דברי ביקורת לגיטימיים.

11
12 29. לפיכך, אין מנוס מקביעה, כי קרשובר לא הוכיח את אמיתות דברי לשון הרע שהוא פרסם
13 על המערערים.

ההגנות ותום הלב

14
15
16
17 30. הגנת תום הלב אינה עומדת בפני עצמה. לא די שהמפרסם יאמין, סוביקטיבית, באשר
18 פורסם על ידו, אלא יש צורך להוכיח שהפרסום נעשה באחת הנסיבות המנויות בסעיף 15 לחוק, וכי
19 הפירסום לא חרג מן הסביר באותן נסיבות, האמורות בסעיף 16(א) לחוק.

20
21 31. סעיף 15 לחוק, קובע את הגנת תום הלב. כאמור - קרשובר מבסס הגנתו על ס"ק (2), (3)
22 ו-(4), שזו לשונם:

23
24 **15". במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם**
25 **או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו;**

26

27 (2) היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה
28 חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום;

29 (3) הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או
30 הנתבע, של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעונין בו
31 ענין אישי כשר;

32 (4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי,
33 רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו,
34 מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות".

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

32. סעיף 14 לחוק, הדין בהגנת "אמת דיברתי", קובע:

"14. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש."

סעיף 16 לחוק, קובע חזקות לקיומו או לאי קיומו של תום-לב, כדלקמן:

"16. (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב.
(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:
(1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;
(2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;
(3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15."

33. אם הוכיח הנתבע, כי מתקיימים התנאים אשר בסעיף 16(א), קמה חזקה שהוא ביצע את הפרסום בתום לב. אולם, אם התובע הוכיח כי מתקיימים תנאיה של אחת משלוש החלופות של סעיף 16(ב) לחוק, קמה חזקה הפוכה, היינו - שהפירסום נעשה שלא בתום לב. ראו: ע"א 250/69 הוצאת מודיעין בע"מ ואח' נ' חתוקה, פ"ד כג (2) 135; די"נ 9/77 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ ואח', פ"ד לב (3) 337; וע"א 670/79, 78/80, הוצאת עתון הארץ בע"מ ואח' נ' מזרחי, פ"ד מא (2) 169.

34. הבחנה בין עובדה ובין הבעת דעה, אינה תמיד קלה ולעיתים פרסום מסויים מערב בין עובדה לבין הבעת דעה של המפרסם. "השאלה מתי אמירה היא תיאור עובדתי ומתי היא הבעת דעה אינה פשוטה, והיא סוגיה עובדתית-משפטית מעורבת ומורכבת" - עניין נודלמן ופסקי הדין הנזכרים שם. הגנת סעיף 15(4) לחוק חלה רק על הבעת דעה ולא על טענה לקיומה של עובדה. השאלה העובדתית - האם הפרסום אמת, אם לאו, נדונה במסגרת סעיפים 14 ו-16(1)-(2) לחוק.

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1
2 החלופה של סעיף 16(3) דנה בכוונת הפוגע לפגוע, על ידי הפרסום, במידה הגדולה מהסביר
3 לשם הגנה על הערכים המוגנים בהגנת תום הלב. "תחום 'הסביר' לענין זה נשקל כענין נורמטיבי,
4 ונגזר מהשאלה האם קיים במקרה זה מיתאם רציונלי בין הערך של חופש הביטוי בתחום השיח
5 הציבורי, לבין אופי הפרסום הפוגעני ומידת פגיעתו באיש הציבור, המצדיק מן הבחינה
6 הנורמטיבית-ערכית הכרה בפרישת הגנת תום הלב על האמרות הנדונות" (ענין נודלמן ובן
7 גביר).

8
9 35. ההגנה של "הבעת דעה", חלה על פרסום הנושא אופי של ביקורת על השקפתו או על
10 התנהגותו של נושא הפירסום. היא אינה חלה על דברים שחרגו מהסביר בנסיבות הענין. "על
11 הבחנה זו נסמכת אחת מנקודות האיזון בין ערכי יסוד חשובים: חופש הביטוי מזה וחכות האדם
12 לכיבוד שמו הטוב מזה, מבחנו של פירסום, לענין תחולתה של ההגנה האמורה, איננו מותנה
13 בסגנונו בלבד. ביקורת עשויה שלא לחרוג מתחום הסביר ולהיחשב כלגיטימית, גם אם נוסחה
14 בלשון חריפה ומכאיבה. מאידך, אף פירסום שנוסח בלשון מתונה עלול לחרוג מתחום הסביר,
15 בנסיבות הענין" - ראו גם: ע"א 809/89 לוטפי משעור נ' אמיל חביבי (14.12.1992).

16
17 בכל פרסום המבקש לחסות בצל ההגנה של "הבעת דעה" חייבת להיות הפרדה ברורה בין
18 ציון העובדות ובין הבעת הדעה, המבוססת על העובדות. "עצם הערבוב בין שני מרכיבים אלה
19 עלול לערפל את הכתב ולאפשר 'הגנבת' עובדות בלתי נכונות, משמיצות אל תוך הבעת
20 הדעה. הכותב חייב לציין על איזה עובדות הוא מסתמך - ואלה חייבות להיות נכונות (פרט
21 לפרטי לוואי שאין בהם פגיעה של ממש), ומשציין את העובדות, מותר לו להסיק מהן את
22 מסקנותיו בדרך הבעת דעה עליהן, אך בתנאי שהוא מבהיר ומבדיל בין עובדה ובין מסקנה"
23 - ד"נ 9/77, חברת החשמל לישראל בע"מ ואח' נ' הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ ואח' פ"ד לב(3)
24 337, 350-349).

הפרסומים

25
26
27
28 36. אפנה כעת אל הפרסומים, לאו דווקא כסדרם. אביא, להלן, את תוכן הביטויים שנכללו
29 בכתב התביעה; לאחר כל פרסום אביא, בקצרה, את קביעותיו של בית משפט קמא, את טיעוני
30 הצדדים ואת מסקנתי ונימוקה.

הפרסום הראשון

31
32
33
34 37. ביום 4.10.16, פרסם קרשובר תגובה לפוסט שפורסם בדף הפייסבוק. בתגובה נכתב:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

- 1
2 "מסכים לחלוטין. בשום מקום בארץ לא משלמים ארנונה על מרפסות פתוחות רק
3 במוצקין. בשביל לרפד לראש העיר צורי את הכיסים".
4 וכן:
5 "מבקר המדינה חייב לעשות סוף לדפנה וראש העיר צורי".
6
7 38. בית משפט קמא קבע, כי אמירה זו, כמו גם האמירות "נפוטיזם" ו"שחיתות שלטונית", הן
8 אמירות בוטות, המהוות "שיח לא ראוי שאינו מכבד לא את התובעים ולא את המפרסם", אך אין
9 הן מהוות לשון הרע, שכן אדם הנכנס לחיים ציבוריים אמור לפתח "עור עבה" לגבי אמירות כאלה.
10 לפיכך קבע בית משפט קמא, כי אמירות אלה מצויות עדיין בגבול הלגיטימי.
11
12 39. קרשובר טען כי פרסום זה אינו מהווה לשון הרע, שכן כוונתו הייתה שעיריית קריית מוצקין
13 מרפדת את כיסיה היא, בכספי הארנונה.
14
15 לא ניתן, כלל, לקבל הסבר זה, אשר אינו עולה בקנה אחד עם הכתוב. במבחן האדם הסביר,
16 אמירה לפיה נגבית ארנונה על מנת לרפד לראש העיר את הכיסים, היא, למעשה, אמירה ישירה
17 שראש העיר לוקח לכיסו הפרטי מכספי הארנונה.
18
19 פרסום זה נעשה בתגובה לפוסט שאמר, כי צריך להפסיק את ייקור הארנונה ושבשום מקום
20 אין חוק עזר המחייב תשלום ארנונה על מרפסות.
21
22 האמירה לפיה הארנונה על מרפסות נגבית בשביל לרפד לחיים צורי את הכיסים, איננה
23 תגובה מתחייבת לדברים אלה ואף אינה עולה מהם. ביקורת על גביית ארנונה על מרפסות מותרת
24 וכמובן שמותר להתרעם על כך, אולם אמירה לפיה הדבר נעשה בשביל לרפד לחיים צורי את
25 הכיסים, איננה מהווה תגובה לגיטימית, אלא האשמה בעבירה פלילית חמורה, ספציפית, החורגת
26 מהמותר, גם כלפי אישי ציבור. אמירה זו מהווה, במובהק, לשון הרע.
27
28 בשונה מכך - האמירה "מבקר המדינה חייב לעשות סוף לדפנה וחיים צורי", מצויה בתחום
29 הלגיטימי. אין בה האשמה ישירה במעשים פליליים, אלא קריאה למבקר המדינה לפעול בעניינם.
30
31 40. קרשובר טען כי הפרסום אמת, בהסתמך על דו"ח מבקר המדינה, בו פורסם כי עיריית
32 קריית מוצקין (ועיריות אחרות) קבעו בצווי הארנונה שלהן תעריפים החורגים מהוראות תקנות
33 האגרות. כן טען, כי אין זה חדש שדמי הארנונה בקריית מוצקין הם מהגבוהים במדינה, תוך

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 שהסתמך על כתבה עיתונאית בה נאמר שעיריית קריית מוצקין הכי יקרה בארנונה למגורים
2 ושהארנונה עוד תתייקר.

3
4 קרשובר הסתמך לעניין זה על כתבה עיתונאית נוספת, המעלה את השאלה אם עיריית
5 קריית מוצקין נקלעה למשבר כלכלי ובה מצוטט חבר מועצה שאמר, כי הוא ביקש לקבל הסבר על
6 סעיפים בתקציב. בין היתר הוא רצה לדעת כמה כסף התיאטרון העירוני מפסיד ונענה על ידי מר
7 דובדבני, חבר אופוזיציה, שהם "מעבירים כסף ולא יודעים מה קורה שם בכלל".

8
9 41. הפרסומים עליהם הסתמך קרשובר, כטענתו, אינם מהווים בסיס לטענת "אמת דיברתי".
10 בכל הפרסומים, כולל בציטוט מדו"ח מבקר המדינה, אין אפילו רמז לכך שצורי לוקח, שלא כדין -
11 בגניבה ובמרמה, כספי ארנונה לכיסו הפרטי. אי סדרים, ניהול לא נכון או הפסדים כספיים,
12 הראויים לביקורת, אינם גניבה חמורה ואינם מרמה.

13
14 לפיכך, פרסום זה מהווה לשון הרע ויש לקבל את הערעור לגביו.

15
16 הפרסום השני

17
18 42. ביום 4.12.16, פרסם קרשובר תגובה לפוסט שפורסם בדף הפייסבוק העוסק בהודעה
19 תכנונית, בה נכתב:

20 **"סוף מעשה במחשבה תחילה. בשכונת נווה גנים אין תכנון ואין חשיבה וממשיכים לבנות עוד**
21 **מגדלים ועוד מגדלים ואין חניות והכל פקוק אבל על כל מגדל מעניין כמה צורי מרוויח".**

22
23 43. קרשובר טען, כי מדובר בהעלאת תמיחה וביקורת ציבורית ולא בקביעת עובדה ולכן אין
24 בכך משום לשון הרע. לטענתו, ראוי, דווקא, לעורר ביקורת ציבורית ושאלות לגבי התנהלותם של
25 נבחרי ציבור.

26
27 44. בית משפט קמא קבע, כאמור, כי מדובר בפרסום המצוי בגדר הלגיטימי, שעה שמדובר
28 באיש ציבור, הצריך לפתח "עור עבה".

29
30 אין זו דעתי; הדברים פורסמו כתגובה לפוסטים בדבר בניה צפופה, על חשבון עצים וללא
31 דאגה למקומות חניה מספיקים. לא היה דבר בפוסטים הקודמים, שיש בו כדי להצדיק את הפרסום
32 שנעשה על ידי קרשובר, או להוות בסיס לטענת "אמת דיברתי".

33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 אמירה לפיה צורי מרוויח על כל מגדל שנבנה בעיר, איננה יכולה להיות מובנת אלא כאמירה
2 לפיה קם לצורי רווח פרטי מכל מגדל שנבנה בעיר, היינו - האשמה בעשיית רווח אישי על חשבון
3 הציבור.

4

5 גם כאן מדובר בהאשמה בביצוע עבירות פליליות, ללא שהוכחה אמיתותה של האשמה זו.
6 לפיכך, מדובר בלשון הרע ויש לקבל את הערעור גם לגבי פרסום זה.

7

8

הפרסום השלישי

9

10 45. ביום 23.12.16, פרסם קרשובר תגובה לפוסט העוסק בכתבה עיתונאית בה נטען כי התובע
11 נגוע בשחיתות ציבורית. בתגובתו של קרשובר נכתב:

12

13 **"לך תדע מה עשה בנעוריו שהגיע לאן שהגיע כמו שאומרים פעם מושחת תמיד מושחת. אני**
14 **בטוח שרק בדרך עבריינית בריונית דריסת אנשים בדרך הגיע לאן שהגיע וכן מסכים איתן**
15 **לחלוטין לגביי מה שרשמת הסיבה שהוא לא תובע היא הסיבה שהוא יודע שזה יטביע אותו**
16 **סופית. מעניין מה יקרה ביום שהוא יעזוב את התפקיד וכל החרא יצוף מעלה מעלה."**

17

18 46. הפרסום נכתב בתגובה לפוסט, שכינה את ראש העיר מושחת, בהתבסס על כך שהוא לא
19 הגיש תביעה נגד העיתונאי מרדכי גילת, שפרסם שהוא נגוע בשחיתות ציבורית. הכתבה של מרדכי
20 גילת הודבקה לפוסט ונאמר בו, כי צורי "סופג סטירה אחר סטירה" מבית המשפט ואינו לומד לקח.

21

22 בית משפט קמא קבע, כי התייחסותו של קרשובר למעשיו של צורי בנעוריו חורגת
23 מהאמירות המתייחסות לתפקודו כאיש ציבור ורומזת על אופיו בפן האישי, אם כי האפקט של
24 הפרסום מרוכך שכן הוא מתחיל במילים "לך תדע".

25

26 47. בשונה מדעתו של בית משפט קמא, לטעמי הפרסום מהווה הבעת דעה, בעקבות הכתבה של
27 גילת ובהתייחס אליה. מנוסח הדברים ובכלל זה - מהשימוש בביטויים "לך תדע" ו"אני בטוח"
28 ברור, לחלוטין, כי זו דעתו האישית של קרשובר, וכי מדובר במחשבות ובהשערות שלו ולא בקביעת
29 עובדות.

30

31 על אף הלשון הבוטה בה נכתבו הדברים, הרי שלאור הפוסט לו הגיבו, אין הם חורגים
32 מהסביר, בנסיבות העניין.

33

34 לפיכך, בעניין זה יש לקבל את ערעורו של קרשובר.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

הפרסומים הרביעי והשביעי

48. הרביעי - ביום 28.12.16, הגיב קרשובר לפוסט העוסק בהליך משפטי שניהל התובע נגד חבר מועצת העיר בשם יוסי פדידה. וכך כתב:

"חתיכת נמושה, לוזר הוא ודפנהלה מהיכל הגרעון ששודדים את הקופה הציבורית נסעו לחוגג את הסילבסטר בחו"ל. בוני וקלייד נמאסתם!!!"

הדברים פורסמו כתגובה לפרסום, הנשען על עניין פדדה הנ"ל, ועל נסיעתו של צורי לגרמניה, במקום להגיע לישיבת מועצה.

49. השביעי - ביום 3.1.17, הגיב קרשובר לפוסט בו פורסמה פנייה של יו"ר ועדת הביקורת העירונית למשרד הפנים שנוגע להוצאות. וכך כתב:

"כל הכבוד לפדידה שהלך עד הסוף נגד ראש עיר דיקטטור שחושב ונוהג בעיריה ובקופה הציבורית כאילו שהיא שלו פרטית, ראש העיר צורי צריך להבין שרוח חזקה שמיום ליום הופכת לסופה הגיעה למוצקין היא זו שתחשוף את כל מעללו, תמו הימים של שכרון הכוח תמו ימי הנרקיסים והנפוטזים במוצקין. מקווה שראש העיר צורי קרא טוב טוב את סעיף 7 ומבין שעל כל צעד כזה מצדו הוא יקבל מעכשיו והלאה תגובה הולמת ודורסת!!! לך הביתה צורי וקח איתך בדרך את דפנה שגרועה לא פחות ממך אם לא יותר. זוג תאבי בצע כמו שאמרתי בעבר בוני וקלייד"

הפרסום נעשה בתגובה לפוסט בדבר מכתב ששלח יו"ר ועדת הביקורת לצורי בדבר הפסדים שנטען כי צורי הסב לקופת העירייה ונטען בו, כי צורי סירב לחשוף את עלות עורכי הדין החיצוניים שנשכרו במימון העירייה ובדבר חוסר השקיפות שבהתנהלותו.

50. בית משפט קמא קבע, כי שני פרסומים אלה אינם חוסים תחת ההגנה של הבעת דעה, שכן הם חורגים מן הסביר והוסיף, כי העובדה שהפרסומים מתייחסים גם למנהלת התיאטרון (על אף שהיא אינה נזכרת בכתבות להן הגיבו הפרסומים), מצדיקה התייחסות אליהם כאל לשון הרע גם כלפי מנהלת התיאטרון.

51. זו גם דעתי; הדברים שנאמרו על ידי לגבי הפרסום הראשון, יפים גם לגבי פרסומים אלה. בפרסום הרביעי הואשמו המערערים, במפורש, בשוד של הקופה הציבורית, תוך כינויים בשם "בוני

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 19-02-20665 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 וקלייד", ככינויו של אותו צמד שודדים מפורסם. בפרסום השביעי הואשם ראש העיר, במפורש
2 בשוד הקופה הציבורית ושני בני הזוג כונו, שוב "בוני וקלייד".

3
4 מדובר בהאשמות פליליות מפורשות וחמורות שלא הוכחה אמיתותן. אין מדובר בהבעת
5 דעה, אלא בקביעת עובדה, שלא הוכחה כלל. לקרשובר לא עומדת כל הגנה בהתייחס לפרסומים
6 אלה.

7
8 52. אזכיר, כי עניין פדידה אינו יכול להוות בסיס לטענת אמת בפרסום, אמירה לפיה
9 המערערים או מי מהם נוטלים כספים מהקופה הציבורית, לכיסם הפרטי. כפי שפורט לעיל,
10 הקביעה בעניין פדידה התייחסה לאי קיום נהלים בישיבת מועצה, דבר שאינו יכול להוות בסיס
11 לפרסומים לפיהם צורי הוא עברייני - שודד או גנב ומקל וחומר שאין בכך בסיס לומר זאת על רעייתו.
12 ראו בעניין זה דברים שנאמרו על ידי בסעיף 25 לעיל, פסקה שניה.

13
14 הפרסום החמישי והשישי

15
16 53. החמישי - ביום 16.9.16, הגיב קרשובר בשרשרת תגובות על פוסט העוסק בכתבה על ראש
17 העיר שפורסמה בעיתון 'ישראל היום'. כך כתב:

18
19 "אבנר מכטינגר אחד המנהלים התותחים והמוכשרים בניהול תאטראות שניהל את תאטרון
20 הצפון שנים והוביל את התאטרון למספר פנומנאלי של מנויים שיא שאין כמותו בכל האולמות
21 בארץ הובא להיכל התאטרון מוצקין מתוך מטרה שיכין את השטח על מנת להכשיר את דפנה
22 צורי לתפקיד המנכל כולם אמרו זאת וראו את הנולד מראש וזה אכן מה שקרה לדפנה אין שום
23 הישג בתחום ואין לה במה להתפאר הדבר הזה כשלעצמו דורש חקירה מעמיקה יש מנהלים
24 בארץ בעלי רזומה אבל כולם יודעים שהמשחק מכור מראש ומלוכלך ברמות שאף אחד לא רצה
25 להיכנס לזה".

26
27 "כן אחלה ג'וב סידר לה בעלה אחרי שניהלה את החי פארק תגידו למישהו הדבר הזה נראה
28 הגינני !!!!! יש פה ניגוד עניינים ניגוד אינטרסים איך שלא נסתכל על זה תפקיד נחשק שכל
29 אחד היה רוצה להגיע אליו בניגוד גמור לתאטרון הצפון שהיינו גוף פרטי ועסקי שלא מקבל
30 תקציב מאף אחד אבל יודע להתנהל בצורה כלכלית נכונה מישהו יודע מה המקור של הכספים
31 של היכל התרבות מוצקין? כמה מרוויחים שם העובדים? מי עובד שם ואיך התמנה לתפקיד?
32 יש לתת על זה את הדין ומיד !!!!!".

33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 ראש העיר ודפנה צורי אנשים מושחתים שבמדינה מתוקנת מזמן היו מעמידים אותם לדין
2 !!!!

3
4 54 השישי - ביום 2.9.16, הגיב קרשובר לפוסט בו פורסמה כתבה העוסקת בדף פייסבוק,
5 הפועל כנגד בכירי עירייה, בה נכתב:

6 "כל עוד אין בדף הסתה או לשון הרע הדף חוקי לחלוטין חיזקו ואימצו צריך לנקות את
7 האורות במוצקין מזמן ולשלוח את כל הרצים מסביב הביתה."

8
9 בתגובה לכך, נכתב על ידי אחד המשתמשים באתר, בשם Ariel Condor, כי ניתן לפרש את
10 ההתבטאויות הנ"ל כלשון הרע. קרשובר הגיב לכך וכתב:

11
12 "Ariel Condor צאי ולמדי מה הפירוש ללשון הרע או עוולה אזרחית לפני שאת עונה או
13 כותבת כל שטות שכזאת 'ניקוי אורות' זהו פתגם בינלאומי הביטוי 'ניקוי אורות' מתייחס
14 לצורך לעשות בדק בית ו-'לנקות' ארגון מסוים משחיתות. בינתיים כל מה שנכתב בדף הנ"ל
15 יש בו אמת והוכחות."

16
17 במאמר מוסגר אומר, כי מהפרסומים הנ"ל עולה שקרשובר היה ער לכך שדברים הנכתבים
18 עלולים להיחשב כלשון הרע, דבר השולל, מניה וביה, חזקת תום לב לגבי פרסומים חורגים, שנעשו
19 על ידו.

20
21 55. בית משפט קמא קבע כי פרסומים אלה נקטו לשון בוטה וכי מדובר בשיח לא ראוי שאינו
22 מכבד את כותבו, אך מדובר בביטויים לגביהם מצופה מעובד ציבור שיפתח "עור עבה".

23
24 זו גם דעתי; על אף הלשון הבוטה של הדברים, הם חוסים תחת ההגנה של הבעת דעה, אף
25 אם "על גבול הלגיטימיות", כפי קביעתו של בית משפט קמא. לגבי ביטויים כאלה, הנאמרים כלפי
26 עובדי ציבור, משקלו של חופש הביטוי גובר.

27
28 את האמירה האחרונה, בפרסום החמישי, על אף שהיא מייחסת שחיתות למערערים, יש
29 לקרוא על רקע שתי האמירות הראשונות ולראותה כהבעת דעה בדבר חוסר הכשרות של המעשים
30 המתוארים בשתי האמירות הראשונות.

31
32 לפיכך, אין מדובר בלשון הרע.

33
34 הפרסומים השמיני והעשירי

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1
2 56. השמיני - ביום 16.10.16, הגיב קרשובר לפוסט העוסק בכדאיות של רכישת מנויים
3 לתיאטרון. וכך כתב:

4
5 "היכל הגירעון המגלומני של דפנהלה שלא מבינה כלום בתרבות וקונה מופעים במקרה הנ"ל
6 כאלו שגם לא מוכרים או כישלון אדיר ברחבי הארץ מבחינת מכירה".

7
8 העשירי - ביום 19.11.16, הגיב קרשובר לפוסט נוסף המתייחס לגרעון הקיים בהיכל התיאטרון
9 בעיר וכתב:

10 "יחיאל מדמון, אם או בלי קשר אם התאטרון מפסיד או גרעוני הוא חייב להתייעל ודפנה צורי
11 כמנהלת כושלת לא מצליחה להרים את התאטרון אז שתתפטר!!! בקריות לא היה צורך
12 בתאטרון נוסף כי יש כבר את תאטרון הצפון ובית נגלר זו רק מלחמה פנימית בין משפחת
13 צורי למשפחת בן גלים למי יש יותר גדול. וצורי מפסיד ובענק אנשים מעדיפים את תאטרון
14 הצפון על פני היכל התאטרון מוצקין אנשים מעדיפים את 'גלי גיל' על ה'ספורטלי'."

15
16 וכן:
17 "אי אפשר להשוות בין מנהל מצליח שהביא את תאטרון הצפון לאן שהגיע ובזכות אבנר
18 מכטינגר לבין המנהלת הכושלת שלא מבינה כלום בתאטרון ובניהול דפנה צורי".

19
20 בפוסט שלפני פרסום זה נכתב, כי הגירעון של התיאטרון מכוסה באמצעות תשלומי הארנונה
21 וכי התיאטרון והעירייה אינם פועלים בשקיפות. לפוסט פורסמו תגובות רבות, חלקן בזכות
22 התיאטרון וחלקן נגדו ולאחריהן כתב קרשובר את התגובות הנ"ל.

23
24 57. בית משפט קמא קבע כי מדובר בהבעת דעה, המצויה בתחום הסביר ולכן אינה מהווה לשון
25 הרע.

26
27 אף אני סבורה כך; פרסומים אלה אינם מהווים לשון הרע, אלא הבעת דעה על יכולותיה,
28 על מקצועיותה ועל תפקודה של מנהלת התיאטרון.

29
30 הפרסום התשיעי והאחד עשר

31
32 58. התשיעי - ביום 23.9.16, הגיב קרשובר לפוסט העוסק במאמר על ראש העיר, שהתפרסם
33 בעיתון "ישראל היום", בעניין הפסקת פרויקט חינוכי חברתי, לילדים וכתב:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 "ברור אנשים נראה לכם הגיוני? ועכשיו היא מנהלת את היכל הגירעון של מוצקין, צריך
2 להבין שהיא נמצאת בעבודה מול המון אנשים היא מתלקקת על כל אחד אם זה בראש העיר
3 ואם זה בפייסבוק ושאר הרשתות. היא בעצם היחצנית מכלום של עצמה ושל בעלה רוכשת
4 אהדה מכלום ובסוף עוד בשיא חוצפתה נוסעת לחו"ל לא מכספה אלא על חשבון העירייה.
5 צריך לשים סוף גם לדפנה החנונית שהפכה לנהנתנית ונרקסיסטית".

6
7 וכן:
8 "רחלי בן גלים מתוך דף הפייסבוק של דפנה צורי, דפנה מארחת בביתה לארוחת צהריים
9 אמרגן ידוע מתל אביב שמוליק משגב שההצגות יובל המבולבל מיקי, מיכל הקטנה מופיעות
10 רק בהיכל התאטרון שפתוח בפניהם ונותן להם תאריכים כיז המלך בזמן שאמרגנים אחרים
11 נדחקים לפינה ומקבלים את התאריכים הכי דפוקים ולכן מוותרים על הקריות מראש. אין
12 בעיה שתארחי את מי שבא לך דפנה אבל זה ראוי שראש העיר יושב בשולחן בנוסף???" עד
13 מתי הנהנתנות ולמה על חשבון התושבים???" והדוגמאות רבות אמת דיברתי ובקלות ניתן
14 להוכיח יובל המבולבל 4 פעמים בשנה בהיכל אין מקום ל-15 התאטרונים הנוספים בארץ
15 ולהצגות איכות???"

16
17 59. האחד עשר - ביום 21.12.16, הגיב קרשובר שוב לפוסט העוסק בניהול התיאטרון על ידי
18 התובעת וכתב:

19 "רק לחשוב שהגברת הנ"ל מתלקקת בכל מופע על כל מי שמגיע להיכל התיאטרון לעשות לה
20 לייק בדף הפייסבוק מנסה להיות פופולארית על כולם וכל גם להשפיע תושבי מוצקין על הדרך
21 לבחור את בעלה ולעשות גם אותו פופולארי זה פסול!!!"

22
23 קדמו לפרסום הנ"ל כתבה על ניהול כושל של התיאטרון, העולה כסף רב לתושבי העיר ותגובות
24 לכתבה, חלקן בעד וחלקן נגד. קרשובר לקח חלק בחילופי הדעות במספר תגובות, אשר התגובות
25 הנ"ל הן רק חלק מהן.

26
27 60. בית משפט קמא קבע, כי הפרסומים מהווים, כולם הבעת דעה, אך כזו שלא הוכחה
28 אמיתותם והיא חורגת ממידת הסביר בנסיבות העניין ונעדרת תום לב. לדבריו, התיאורים הנ"ל את
29 מנהלת התיאטרון, חורגים מהבעת דעה לגיטימית על פעולתה הציבורית של מנהלת התיאטרון,
30 מייחסים לה תכונות אופי שליליות ונועדו על מנת להשפיע על הפופולריות שלה ושל ראש העיר
31 בקרב תושבי העיר ואינם יכולים לחסות תחת הגנת תום הלב.

32
33 אף אני סבורה כך; מדובר בפרסומים המייחסים למנהלת התיאטרון תכונות אופי
34 שליליות, ללא שהוכחה אמיתותם, ובכך הם חורגים מהלגיטימי.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

הפרסומים השנים עשר והשלושה עשר

61. השנים עשר - ביום 30.1.17, הגיב קרשובר לפוסט בו העלו טענות למינויים שביצע התובע וכתב, בשילוב תמונת ראש העיר:

"כל פעם נגעל מחדש בחילות עד הרגשה של רצון להקיא מה שקורה במוצקין רמת שחיתות הנפטיזם משפחה בודדת מחזיקה בחצי העיר פשוט לקרוא ולא להאמין ואיך זה קרה במשך השנים איך הוא הצליח להפוך אנשים למריונטות להשליט שלטון של טרור ופחד לקחת מהאנשים את היכולת לחשוב בעצמם".

62. השלושה עשר - ביום 4.2.17, הגיב קרשובר לפוסט העוסק בניהול כספי הארנונה על ידי העירייה אליו נלוותה תמונה של ראש העיר וכתב:

"ואני מזכיר לכולם "לא לעולם חוסן" גם בגיל 90 נכנס השבוע לכלא ראש עיריית רמת גן לשעבר צבי בר היום הזה יגיע והחרא יצוף על המים".

בית משפט קמא קבע כי פרסומים אלה מהווים הבעת דעה שאינה חורגת מהמותר.

63. לא בלי היסוס, אמנע מלהתערב בקביעה זו; מדובר בפרסומים המרמזים, אם לא יותר מכך, על שחיתות של ממש, בגינה אנשים נכנסים לכלא, היינו - ברמז לביצוע עבירות פליליות. עם זאת, מאחר שניתן, אם כי בדוחק, לראות בהם הבעת דעה (המובעת בלשון בוטה, שאיננה ראוייה ואיננה מכבדת את כותבה) לא אתערב בקביעת בית משפט קמא בנוגע לפרסומים אלה.

64. כתב התביעה הפנה לפרסומים נוספים, בטענה שגם הם מהווים לשון הרע. בית משפט קמא קבע שהם רק שימשו רקע לשלושה עשר הפרסומים הנ"ל, באמרו: "התובעים מתייחסים לפרסומים נוספים העוסקים בשכרם של התובעים, בתלבושות של התובעת אולם מניסוח כתב התביעה נראה כי מדובר בטענות רקע ולא בפרסומים עליהם מבוססת התביעה".

מאחר שהערעור לא הוגש על כך, אין צורך שאפרט את הפרסומים, או אתיחס אליהם.

סיכום ביניים

65. אני מקבלת את ערעורם של המערערים לגבי הפרסומים הראשון והשני ודוחה את ערעורם לגבי שאר הפרסומים.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 אני מקבלת את ערעורו של קרשובר לגבי הפרסום השלישי ודוחה את ערעורו לגבי שאר
2 הפרסומים.

3
4 התוצאה היא שאני קובעת כי 6 מתוך 13 הפרסומים [1, 2, 4, 7, 9, 11] מהווים לשון
5 הרע.

6
7 **הנזק**

8
9 66. לטעמי, סכום הפיצוי שפסק בית משפט קמא, בעניינינו, אינו עומד במבחן של סבירות; הוא
10 נמוך בהרבה מהראוי, על רקע הנסיבות שפורטו לעיל ומחייב התערבות.

11
12 67. הלכה היא כי בתביעה על פי חוק איסור לשון הרע, אין צורך בהוכחת נזק ממשי: "אין
13 צורך שיוכח שלמעשה נגרם נזק על-ידי הוצאת השם הרע באופנים השונים, ודי באומדנו של
14 השופט באשר לנזק העלול להיגרם מהפרסום" - ע"א 334/89 מיכאלי נ' אלמוג, פ"ד מו(5) 555,
15 558 (20.12.1992).

16
17 סעיף 7א(ב) לחוק קובע, כי במשפט אזרחי, רשאי בית המשפט "**לחייב את הנתבע לשלם**
18 **לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק**". הסעיף חוקק מתוך הבנה כי
19 קשה להוכיח נזק בגין לשון הרע ולכן, יש למסור את הערכת הפיצוי המגיע לשיקול דעתו של בית
20 המשפט, בהתאם לנסיבות שהוכחו בפניו.

21
22 גם כאן יש לערוך איזון מתאים בין הזכות לשם טוב ולפרטיות ובין הערך החשוב של חופש
23 הביטוי. בין היתר יש להביא בחשבון את אופי הפגיעה ונסיבותיה, מעמדם של הפוגע והנפגע,
24 התנהגותם, חומרת הפגיעה, תפוצת הפרסום ואף את העובדה שמדובר באיש ציבור.

25
26 68. הפיצויים בגין לשון הרע נועדו לפצות את הנפגע על הפגיעה בשמו הטוב; לפצות על העוולה;
27 לתקן את העוול שנגרם לו. לסכום הפיצוי יש תפקיד משמעותי בכך; פסיקת פיצוי נמוך מאד, ביחס
28 למספר הפרסומים, לחומרתם ולנסיבותיהם, עלול להשיג מטרה הפוכה. על הפיצוי לבטא גם את
29 יחסה של החברה לשמו הטוב של אדם (אשר, כזכור, מהווה זכות יסוד חשובה), ולאופן הראוי בו
30 יש להשמיע דברי ביקורת (ראו עניין אבנרי ועניין חביב דלעיל). "בפסיקת פיצויים בגין לשון הרע
31 יתחשב בית-המשפט, בין היתר, בהיקף הפגיעה, במעמדו של הניזוק בקהילתו, בהשפלה
32 שסבל, בכאב ובסבל שהיו מנת חלקו ובתוצאות הצפויות מכל אלה בעתיד. הבחינה היא
33 אינדיווידואלית. אין לקבוע 'תעריפים'. בכל מקרה יש להתחשב בטיב הפרסום, בהיקפו,

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 באמינותו, במידת פגיעתו ובהתנהגות הצדדים" - רע"א 4740/00 לימור אמר נ' אורנה יוסף
2 .(14.8.2001).

3

4 69. סעיף 19 לחוק קובע שיקולים בהם בית המשפט יתחשב, לטובת הנתבע, בבואו לאמוד את
5 הנוק, כדלקמן:

6

7 **"19. בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית המשפט להתחשב**

8

לטובת הנאשם או הנתבע גם באלה:

9

(1) לשון הרע לא היתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור

10

שעליו הסתמך;

11

(2) הוא היה משוכנע באמיתותה של לשון הרע;

12

(3) הוא לא נתכוון לנפגע;

13

(4) הוא התנצל בשל הפרסום, תיקן או הכחיש את הדבר המהווה לשון הרע או

14

נקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו של עותק הפרסום המכיל את לשון הרע,

15

ובלבד שההתנצלות, התיקון או ההכחשה פורסמו במקום, במידה ובדרך שבהן

16

פורסמה לשון הרע, ולא היו מסוייגים".

17

18 מדובר, כאמור, בשיקולים לטובת הנתבע - המפרסם. אין מדובר ברשימה סגורה ועל בית
19 המשפט להביא בחשבון את הנסיבות הספציפיות של הפרסום, במקרה הספציפי הנדון בפניו, הן
20 לזכות המפרסם והן לחובתו. "[על] סכום הפיצויים [לשקף] בצורה ההולמת ביותר את חומרת
21 העוולה הנדונה של לשון הרע? הלכה פסוקה היא כי בית-המשפט צריך להתחשב בנסיבותיו
22 המיוחדות של המקרה ולקחת בחשבון נוסף לטיב העוולה עצמה גם את התנהגותו של המעוול
23 במידה שהיתה זדונית או משולחת כל רסן, את היקף ההשמצה ופרסומה, וכן את התנהגותו
24 במשך כל זמן ניהול המשפט..." - ע"א 30/72 פרידמן נ' סגל פד"י כז(2), 225, 243 (30.5.1973).

25

26 70. בענייננו, הסיר קרשובר את הפרסומים מיד לאחר הגשת התביעה, אך לא התנצל. רק חלק
27 קטן מהפרסומים היה חזרה על מה שנאמר. ראינו לעיל, כי על אף שהפרסומים נעשו בתגובה
28 לפוסטים שהעלו אחרים, רובם חרגו מתגובה לגיטימית וכללו ביטויים חמורים, המהווים לשון
29 הרע, שלא הופיעו בפוסטים שפרסמו האחרים. לטעמי, האשמות המערערים, שוב ושוב, בשליחת יד
30 בכספי ציבור, בשוד הקופה הציבורית, נמצאת במדרג חמור של התנסחות. מדובר בהאשמה חמורה,
31 שיש בה פגיעה, של ממש, בשם הטוב.

32

33 71. אמנם, פרסומיו של קרשובר לא היו הפרסומים השליליים היחידים נגד ראש העיר וראש
34 העיר בחר שלא לתבוע אחרים, אולם רוב הפרסומים האחרים כלל לא הכילו לשון הרע ואמירותיו

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 של קרשובר היו חמורות הרבה יותר. ממילא נפסק, כי "... אין גם לבוא חשבון עם נפגע ... על
2 בחירתו את הנתבעים הרצויים לו להגשת תביעה נגדם. אם פורסמו נגד אדם דברי לשון הרע
3 בכמה מקומות בעת בעונה אחת, אין זה מחובתו כלל ועיקר להגיש תביעות נגד כולם. הוא
4 הדין כאשר מתפרסמת שורה של דברי לשון הרע והנפגע בורר לו אחד מהם ומגיש תביעה רק
5 בגינו (ראה ע"א 34/71 [3], בעמ' 529). השיקולים המנחים תובע לבור לו מפרסם אחד מבין
6 כמה, או קטע אחד מבין כמה, יכולים להיות שונים ומשונים, הגיוניים פחות או הגיוניים
7 יותר, אך אין הם יכולים לשמש הגנה בידי המפרסם האחד שנתבע. אין הוא יכול לבוא ולומר:
8 צריך היית לתבוע גם את האחרים, ומשלא עשית כן, הרי זו ראייה שהפירסום לא הטריד אותך
9 או לא הזיק לך" ואין להפחית, בשל כך, את הפיצויים המגיעים לו - ע"א 492/89 צבי סלונים נ'
10 "דבר" בע"מ פ"מ מו(3) 827 (15.7.1992).

11
12 לא נעלמה מעיני טענתו של קרשובר לפיה המערערים תבעו רק אותו בשל כך שקרשובר
13 שלח לראש העיר מכתב התראה לפני נקיטת הליכים, אולם אין בכך כדי לשנות מהמסקנות
14 המתחייבות. לעניין זה ראו רע"א 4843/12 בעל' הנס' נ' קורבשי (22.10.2012), שם נפסק כי מדובר
15 בלשון הרע, על אף שהרקע היה מאבק בין המבקש לבין המושב והיה קיים הליך משפטי אחר
16 ביניהם.

17
18 72. בהביאי בחשבון את כל האמור לעיל, אני פוסקת לצורי פיצוי, בגין כל ששת הפרסומים
19 המהווים לשון הרע, בסך כולל של 30,000 ₪. סכום זה יבוא במקום סכום הפיצוי שנפסק על ידי
20 בית משפט קמא.

21
22 בשים לב לכך שערעור המערערים התקבל לגבי שני פרסומים ואילו ערעורו של קרשובר
23 התקבל לגבי פרסום אחד, יישא קרשובר בהוצאות המערערים, בערעור זה, בסך 5,000 ₪.
24
25 הסכומים הנ"ל ישולמו תוך 30 ימים מקבלת פסק דין זה, שאם לא כן יישאו הפרשי הצמדה
26 וריבית כחוק, מהיום ועד לתשלום המלא בפועל.

27
28 ככל ששולם דבר מה על חשבון הפיצוי שנפסק בבית משפט קמא, ינוכה התשלום מסכום
29 הפיצוי, שנפסק על ידי.

30
31 73. לגבי הערבונות לערעורים ניתנות בזה הוראות כדלקמן:

32
33 א. סכום הערבון שהפקידו המערערים, לערעור, יוחזר להם באמצעות בא כוחם.

34

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרראש העיר

ע"א 20665-02-19 צורי ואח' נ' קרשובר ואח'

1 ב. סך של 5,000 ₪ מתוך הערבון שהפקיד קרשובר, יועבר למערערים, לכיסוי
2 ההוצאות שנפסקו בערעור. היתרה תוחזר לקרשובר באמצעות בא כוחו.

3

4

5

המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.

6

ניתן היום, י"ג סיוון תשע"ט, 16 יוני 2019, בהעדר הצדדים.

7

8

תמר שרון נתנאל, שופטת

9

10